

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Wrocław, dnia 28 sierpnia 2015 r.

Poz. 3542

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE NR NK-N.4131.156.5.2015.RB WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

z dnia 27 sierpnia 2015 r.

Na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zm.)

stwierdzam nieważność

§11 uchwały nr X.44.2015 Rady Gminy Zagrodno z dnia 22 lipca 2015 r. w sprawie zasad przyznawania Stypendium Wójta Gminy Zagrodno dla uczniów będących mieszkańcami Gminy Zagrodno uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz załącznika nr 1 do tej uchwały we fragmencie: "Jednocześnie wyrażam zgodę na gromadzenie, przetwarzanie i przechowywanie danych osobowych zawartych we wniosku w celach stypendialnych i promocyjnych zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych." oraz załącznika nr 2 do tej uchwały we fragmencie: "Jednocześnie wyrażam zgodę na gromadzenie, przetwarzanie i przechowywanie danych osobowych zawartych we wniosku w celach stypendialnych i promocyjnych zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych."

Uzasadnienie

Na sesji w dniu 22 lipca 2015 r. Rada Gminy Zagrodno podjęła m.in. uchwałę nr X.44.2015 w sprawie zasad przyznawania Stypendium Wójta Gminy Zagrodno dla uczniów będących mieszkańcami Gminy Zagrodno uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Uchwała ta wpłynęła do Organu Nadzoru dnia 29 lipca 2015 r.

W toku badania legalności uchwały nr X.44.2015 Organ Nadzoru stwierdził, że §11 tej uchwały oraz załącznik nr 1 do tej uchwały we fragmencie: "Jednocześnie wyrażam zgodę na gromadzenie, przetwarzanie i przechowywanie danych osobowych zawartych we wniosku w celach stypendialnych i promocyjnych zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych." i załącznik nr 2 do tej uchwały we fragmencie: "Jednocześnie wyrażam zgodę na gromadzenie, przetwarzanie i przechowywanie danych osobowych zawartych we wniosku w celach stypendialnych i promocyjnych zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych." naruszają art. 90t ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572) oraz art. 23 ust. 1 pkt 1 i art. 7 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1182).

W podstawie prawnej uchwały Rada Gminy powołała się na art. 18 ust. 2 pkt 14a ustawy o samorządzie gminnym oraz art. 90t ustawy o systemie oświaty.

Podjęjąc uchwałę nr X.44.2015 Rada Gminy ustanowiła zasady przyznawania stypendiów dla uczniów będących mieszkańcami Gminy Zagrodno uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych, wykorzystując kompetencję zawartą w art. 90t ust. 4 ustawy o systemie oświaty: "W przypadku przyjęcia

programów, o których mowa w ust. 1, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa szczegółowe warunki udzielania pomocy dzieciom i młodzieży, formy i zakres tej pomocy, w tym stypendia dla uzdolnionych uczniów oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając w szczególności przedsięwzięcia sprzyjające eliminowaniu barier edukacyjnych, a także osoby lub grupy osób uprawnione do pomocy oraz potrzeby edukacyjne na danym obszarze."

W §11 uchwały nr X.44.2015 Rada postanowiła: "1. Informację o przyznanym stypendium zawierająca imię, nazwisko oraz szkołę i klasę, do której uczeń uczęszczał, podaje się do publicznej wiadomości. 2. Dane stypendysty o których mowa w ust. 1 oraz ich osiągnięcia mogą zostać wykorzystane jako element działań promocyjnych Gminy Zagrodno w dziedzinie edukacji i przekazane do publicznej wiadomości." W załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 do omawianej uchwały, stanowiących wzory wniosków odpowiednio o przyznanie stypendium za wyniki w nauce i o przyznanie stypendium za szczególne osiągnięcia naukowe, zawarto zapis: "Jednocześnie wyrażam zgodę na gromadzenie, przetwarzanie i przechowywanie danych osobowych zawartych we wniosku w celach stypendialnych i promocyjnych zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych."

W ocenie Organu Nadzoru wymóg złożenia oświadczenia dotyczącego zgody na przetwarzanie danych osobowych oraz zapis umożliwiający upublicznienie niektórych z tych danych (imię i nazwisko ucznia, który otrzymał stypendium, szkoła i klasa, do której uczęszcza uczeń) nie znajduje oparcia w normie kompetencyjnej uprawniającej do podjęcia niniejszej uchwały, zawartej w art. 90t ust 4 ustawy o systemie oświaty. Publiczne udostępnienie danych osobowych stypendysty oraz wymóg złożenia przez niego oświadczenia o zgodzie na przetwarzanie takich danych nie mogą stanowić warunków przyznania stypendium uzdolnionym uczniom, które powinny być powiązane z wysokimi wynikami w nauce lub osiągnięciami naukowymi, nie mieszczą się również w zakresie pojęciowym form i zakresu pomocy takim uczniom. Zapis umożliwiający publiczne udostępnienie danych osobowych stypendysty nie mieści się ponadto w pojęciu trybu postępowania w sprawach przyznawania stypendium uzdolnionym uczniom- zapis ten dotyczy bowiem sytuacji następujących już po przyznaniu stypendium, a nie kwestii, od których uzależnione jest samo jego przyznanie. Zgodnie z art. 7 Konstytucji RP organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Oznacza to, iż każda norma kompetencyjna musi być tak realizowana, aby nie naruszała innych przepisów ustawy. Realizując kompetencję organ stanowiący musi ściśle uwzględniać wytyczne zawarte w upoważnieniu. Odstąpienie od tej zasady narusza związek formalny i materialny pomiędzy aktem wykonawczym, a ustawą, co z reguły stanowi istotne naruszenia prawa. Zarówno w doktrynie, jak również w orzecznictwie ugruntował się pogląd dotyczący dyrektyw wykładni norm o charakterze kompetencyjnym. Naczelną zasadą prawa administracyjnego jest zakaz domniemania kompetencji. Ponadto należy podkreślić, iż normy kompetencyjne powinny być interpretowane w sposób ścisły, literalny. Jednocześnie zakazuje się dokonywania wykładni rozszerzającej przepisów kompetencyjnych oraz wyprowadzania kompetencji w drodze analogii. Na szczególną uwagę zasługuje tu wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 28 czerwca 2000 r. (K25/99, OTK 2000/5/141): „Stosując przy interpretacji art. 87 ust.1 i art. 92 ust. 1 konstytucji, odnoszących się do źródeł prawa, takie zasady przyjęte w polskim systemie prawnym jak: zakaz domniemania kompetencji prawodawczych, zakaz wykładni rozszerzającej kompetencje prawodawcze oraz zasadę głoszącą, że wyznaczenie jakiegokolwiek organowi określonych zadań nie jest równoznaczne z udzieleniem mu kompetencji do ustanawiania aktów normatywnych służących realizowaniu tych zadań (...).”

Ponadto zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych: "Przetwarzanie danych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy: 1) osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych; 2) jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa; 3) jest to konieczne do realizacji umowy, gdy osoba, której dane dotyczą, jest jej stroną lub gdy jest to niezbędne do podjęcia działań przed zawarciem umowy na żądanie osoby, której dane dotyczą; 4) jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego; 5) jest to niezbędne dla wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą."

Jak wynika z powyższego zgoda jest jednym z koniecznych, ale nie jedynym warunkiem legalizującym przetwarzanie danych. Nie jest zatem konieczne jej pozyskiwanie, gdy spełniony jest jeden z pozostałych warunków z art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, zwłaszcza gdy przetwarzanie danych osobowych znajduje podstawę w stosownych przepisach prawa. Według art. 7 pkt 2 powołanej ustawy przez

przetwarzanie danych rozumie się jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych. Z kolei w świetle art. 7 pkt 5 cytowanej ustawy przez zgodę osoby, której dane dotyczą - rozumie się oświadczenie woli, którego treścią jest zgoda na przetwarzanie danych osobowych tego, kto składa oświadczenie; zgoda nie może być domniemana lub dorozumiana z oświadczenia woli o innej treści; zgoda może być odwołana w każdym czasie. Zgodnie z powyższą definicją, zasadnicze znaczenie przy formułowaniu treści oświadczenia dotyczącego wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych ma czynnik woli wyrażającego zgodę - składającego oświadczenie. Oświadczenie to musi być zgodne z zamiarem osoby i nie może ona czuć się zmuszona do jego złożenia. Tym bardziej za istotnie naruszające powyższe przepisy ustawy o ochronie danych osobowych należy uznać zapisy uchwały umożliwiające przetwarzanie danych osobowych polegające na publicznym ich udostępnieniu bez zgody osoby, której dane takie dotyczą.

W związku z regulacjami zawartymi w art. 90t ust. 4 ustawy o systemie oświaty, uprawniającymi do ustalenia trybu postępowania w sprawach przyznania stypendium uzdolnionym uczniom, istnieje podstawa prawna do żądania przez Radę Gminy od aplikujących o stypendium danych niezbędnych do prawidłowego ustalenia spełnienia przez uczniów warunków kwalifikujących ich do otrzymania takiego stypendium. A zatem możliwość przetwarzania danych osobowych, podanych we wniosku o przyznanie takiego stypendium, nie jest uzależniona od zgody osoby składającej wniosek, tylko od oceny niezbędności danych w celu ustalenia spełnienia warunków upoważniających do otrzymania omawianego świadczenia. W sytuacjach, w których dopuszczalność przetwarzania danych osobowych ma swoje niewątpliwe, wyraźne oparcie w przepisach prawa, administrator nie powinien zwracać się ("dodatkowo", "na wszelki wypadek") o udzielenie zgody na przetwarzanie tych samych danych do zainteresowanych podmiotów (J. Barta, R. Markiewicz, "Ochrona danych osobowych. Komentarz", Zakamycze 2002, s. 405).

W świetle powyższego należy stwierdzić, iż nałożenie w załączniku nr 1 i nr 2 do uchwały obowiązku wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych jest nie tylko zbędne, ale też nieuprawnione, gdyż w przypadku przetwarzania danych osobowych na podstawie zgody lub odmowy wyrażenia zgody, o ich przetwarzaniu decyduje osoba, której dane dotyczą, a nie podmiot żądający tych danych. Ponadto należy wskazać, iż tak skonstruowany zapis wzoru wniosku, poprzez brak zapisu o możliwości niezłożenia stosownej zgody, wprowadza obligatoryjność złożenia oświadczenia o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych i ogranicza prawa tej osoby do odmowy wyrażenia tej zgody, a jednocześnie uzależnia możliwość złożenia wniosku od jej wyrażenia. Jednostka powinna mieć również prawo do skutecznego cofnięcia zgody na przetwarzanie danych osobowych, zwłaszcza w sytuacji, gdy ustawa nie wprowadza konstrukcji zgody bezterminowej lub nieodwoływalnej (Adamus A., "Zgoda na przetwarzanie danych osobowych jako wyraz autonomii informacyjnej jednostki", Radca Prawny 2008/2/6-16). Powyższe, w sytuacji braku zgody na przetwarzanie danych osobowych, uniemożliwia złożenie wniosku o stypendium i uzyskanie tego świadczenia przez ucznia legitymującego się wskazanymi przez Radę Gminy w uchwale nr X.44.2015 wynikami w nauce bądź szczególnymi osiągnięciami naukowymi.

W związku z powyższym postanawia się jak w sentencji.

Od niniejszego rozstrzygnięcia przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu za pośrednictwem Wojewody Dolnośląskiego – organu nadzoru w terminie 30 dni od jego doręczenia.

Zgodnie z art. 92 ustawy o samorządzie gminnym stwierdzenie przez organ nadzoru nieważności uchwały organu gminy wstrzymuje jej wykonanie z mocy prawa w zakresie objętym stwierdzeniem nieważności, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.

Wojewoda Dolnośląski:
T. Smolarz